

BUITEN

17^E JAARGANG N^O. 38.

ZATERDAG 22 SEPTEMBER 1923.

Foto C. Steenbergh.

HET BINNENHOF.
DE TRÈVES-ZAAL IN HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA (15), door BURTON E. STEVENSON	BLZ. 446
BESCHERMING VAN HOLLANDSCHE KLEERBLEEKERS, door MR. C. BAKE	447
HET BINNENHOF (VERVOLG), door MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 445, 448—452
EEN RIT IN DEN MIST, NAAR HET ENGELSCH VAN JOHN GALSWORTHY	BLZ. 451
EEN EN ANDER OVER BALI, door 'T H., GEÏLLUSTR.	453
EEN TYPISCHE ENGELSCH BEWAARSCHOOL, door MATHILDE DE LA CHAPELLE, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 454—455
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 454
VAN MENSCHEN EN DIEREN, door G. D. ROBERTS (26)	BLZ. 455
OUDE GEVEL TE BOLSWARD, ILLUSTRATIE.	456

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA

15) door BURTON E. STEVENSON.

EEN oogenblik later boog Sylvester zich over de afdrukken. Toen keek hij op met een gezicht, rood van verbazing, en wenkte mij naderbij te komen. „Zie dat eens,” zei hij en legde de vingerafdrukken voor mij. ☞ Mijn hart sprong op in de hoop dat het onbegrijpelijke was gebeurd — en dat daar de sleutel tot het geheim lag. Maar de eerste blik vertelde mij dat dit niet het geval was. De afdrukken leken volstrekt niet op die van Swain. En toen ik nogmaals keek, bemerkte ik, dat zij ook niet leken op eenigen afdruk, dien ik ooit had gezien. Want de toppen van alle tien vingers waren precies gelijk, en de afdrukken bestonden niet uit draaien en spiralen, maar uit rechte lijnen die over de vingers liepen. Sylvester staarde vol verbazing daarnaar. ☞ Toen hij weer woorden kon vinden, zei hij: „Dit zijn de meest buitengewone vingerafdrukken, die ik ooit heb gezien.” „Lijken zij op die van het kleed?” vroeg de lijkschouwer. „Absoluut niet.” „Dan is dat punt beslist,” zei Goldberger met een zucht van verlichting. „Maar er is toch iets,” zei Sylvester, Mahbub vreemd aankijkend. „Ik wou dat ik het geheim van deze buitengewone vingerafdrukken kende.” „Dat kan ik u vertellen,” zei Silva glimlachend. „Het is volstrekt niet buitengewoon. Het systeem van vingerafdruk-identificatie is reeds vele eeuwen onder de Hindoes in gebruik geweest, en werd ongeveer honderd jaar geleden door de Engelsche gerechtshoven in Indië toegepast, nadat iedere andere methode mislukt was. De kaste der Thuggee, die in oorlog was met alle andere kasten en voornamelijk met de Engelschen, ontdook dat, door op de vingers van deze kinderen de vorming van deze kunstmatige lijnen op te wekken. Het werd een gewijde ritus, volbracht door de priesters, en is behouden gebleven, ofschoon de behoefte er aan heeft opgehouden te bestaan”.

Sylvester keek weer naar de afdrukken. „Ik zou deze gaarne behouden,” zei hij. „Zij zouden een groote aanwinst voor mijn verzameling zijn.” Silva boog. „Mahbub zal er niets tegen hebben,” zei hij. „Voor hem zijn ze van geen belang, daar er vele duizenden mannen in de wereld zijn met vingertoppen die precies zijn als de zijne. Is dit alles?” Goldberger knikte, en de twee vreemde gestalten liepen langzaam in de richting van het huis.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

MISS VAUGHANS VERHAAL.

☞ Sylvester boog zich nog verrukt over deze vreemde vingerafdrukken — de verrukking van den verzamelaar, die onverwacht een wonderbaar en kostbaar specimen heeft gevonden. „Nu,” zei hij eindelijk opkijkend, „ik heb vandaag iets nieuws geleerd. Deze afdrukken zullen de eereplaats innemen. Zij mogen dan al geen middel tot identificatie onder de Thugs zijn, maar ik wil wedden dat er in Amerika geen verzameling is, die zulk een stel bezit. Het is eenig.” „Maar lijkt volstrekt niet op de foto's,” zei Goldberger droogjes. „Neen.” En Sylvester bloosde een weinig toen hij van zijn stokpaardje werd afgehaald. „Geen van de afdrukken, welke wij vanmiddag hebben genomen, lijken in eenig opzicht op de foto's.” „Maar lijken die van Mr. Swain er wel op?” „Het is meer dan een gelijkenis. Zij zijn één ermee.” „Welke gevolgtrekking maakt u hieruit?” „Het is meer dan een gevolgtrekking,” antwoordde Sylvester. „Het is een zekerheid. Ik ben bereid te zweren, dat de vingerafdrukken op het kleed, gedragen door den vermoorde, gemaakt zijn door Frederick Swain.” „Begrijpt u den ernst van deze bewering?” vroeg de lijkschouwer langzaam. „Dien begrijp ik ten volle.” „En dit begrijpen noopt u niet die bewering in eenig opzicht te veranderen?” „Die kan niet veranderd worden,” zei Sylvester vast; „hoe ernstig ze ook zij, hoe ongaarne ik ze ook uit, ze kan niet veranderd worden, daar zij de waarheid is.” Er was een oogenblik van stilte, toen keerde Goldberger zich naar mij. „Hebt u den getuige nog iets te vragen, Mr. Lester?” „Neen,” antwoordde ik. ☞ Sylvester verliet de getuigenbank, en de lijkschouwer en de officier van justitie hielden een kort gesprek. Goldberger keerde zich naar mij. „Hebt u verder nog iets, Mr. Lester?” vroeg hij. „Ons getuigenverhoor is, geloof ik, afgelopen.” Ik was aangewezen op mijn laatste hulpmiddel. „Ik zou Miss Vaughan als getuige willen hooren, wanneer dokter Hinman gelooft dat zij sterk genoeg is,” zei ik. ☞ Swains stoel kraakte, terwijl hij zich naar mij toe boog. „Neen, neen!” fluisterde hij toornig. „Doe dat niet! Bespaar haar dat!” Maar ik schoof hem opzij, want ik moest letten op zijn eer en zijn welzijn, en niet op Miss Vaughans gemak, en ik keerde mij naar Hinman, die blijkbaar weifelde tusschen twee plichten. Een was zijn plicht jegens zijn patiënt; de andere zijn plicht jegens een man, die wreed-aardig werd bedreigd en dien de getuigenis van zijn patiënt misschien kon redden. „Welnu, wat zegt u, dokter?” vroeg de lijkschouwer. „Miss Vaughan is ongetwijfeld in staat een getuigenis af te leggen,” zeide de dokter langzaam, „maar ik zou haar liefst zooveel mogelijk ontzien. Zou haar getuigenis niet afzonderlijk opgenomen kunnen worden? Ik geloof dat u iets van dien aard hebt gezegd.” Goldberger keek naar mij. „Ik zal er genoeg mee nemen,” zei ik, „haar te ondervragen in het bijzijn van Mr. Goldberger, mij het recht voorbehoudend haar in de getuigenbank te roepen als ik dit noodig oordeel.” „Best,” gaf de dokter toe, „ik zal haar voorbereiden.” En hij liep snel naar het huis. ☞ Swain fluisterde mij in het oor, „ik meen dit heel ernstig. Neem Miss Vaughans verklaring op als ge dat verlangt, maar onder geen enkele omstandigheid mag ze in haar tegenwoordigen toestand hierheen gesleurd worden en gedwongen te getuigen.” „Waarom niet?” vroeg ik, verbaasd door zijn heftigheid. „Omdat in de eerste plaats haar getuigenis mij niet kan helpen; en in de tweede plaats omdat ik haar niet wil laten martelen.” „Zij zou niet gemarteld worden.” „Kijk niet gemarteld zal worden.” „Hoe weet je dat haar getuigenis verhaal bevestigen?” „Kan het de vingerafdrukken weg verklaren?” Bij die woorden begreep ik plotseling, dat er nog één persoon binnen het bereik van den vermoorde was geweest, wiens vingerafdrukken wij niet hadden genomen — zijn dochter! Niet dat zij noodig waren maar — Dokter

Hinman verscheen bij den rand van het grasveld en wenkte ons. Toen ik uit mijn stoel opstond, greep Swain mijn arm vast. „Denk eraan!” zei hij. ☒ Maar ik zweeg. Als Miss Vaughan hem werkelijk liefhad en hem kon helpen, dan zou ik haar niet behoeven aan te sporen in de getuigenbank plaats te nemen. ☒ Goldberger voegde zich bij mij, en samen volgden wij Hinman het huis in en de trap op. Hij opende de deur van het portaal, wachtte tot wij hem voorgingen, volgde ons in de kamer en sloot zachtjes de deur. ☒ Miss Vaughan was half liggend, half zittend in een grooten stoel geplaatst. De jaloezieën waren neergelaten en de kamer was half donker, maar zelfs bij dat licht kon ik zien hoe veranderd zij was, vergeleken bij het meisje dat ik twee dagen geleden had gezien. Haar gezicht was doodsbleek, alsof iedere bloeddruuppel eruit verdwenen was; haar oogen waren dik en gezwollen alsof zij veel had geschreid, en het scheen mij toe dat in hun diepte nog de schaduwen lagen van afgrijzen en vrees. „Dat is Mr. Goldberger,” zei de dokter, „en dit is Mr. Lester.” Zij boog het hoofd voor ons beiden, terwijl wij op de stoelen plaats namen, die de dokter voor ons gereed zette, en ik verbeeldde mij dat haar wangen ietwat bloosden toen haar blik den mijnen ontmoette. „Ik heb Miss Vaughan verklaard,” vervolgde de dokter, „dat een gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld om de wijze van den dood haars vaders vast te stellen, en dat haar verslag van hetgeen dien nacht plaats vond, daarvoor noodzakelijk is.” „Het zal ons in elk geval veel helpen,” zei Goldberger vriendelijk, en ik zag welk een diepen indruk de teedere schoonheid van het meisje op hem maakte. Het was een schoonheid, die geen bleekheid kon verminderen en Goldbergers temperament was wel voor indrukken vatbaar. „Ik zal u gaarne alles vertellen, wat ik weet,” zei Miss Vaughan, „maar ik vrees dat ik u niet zal kunnen helpen.” „Wil u ons eerst iets vertellen omtrent uw vaders geestestoestand?” vroeg ik. „Vele jaren lang,” begon zij, „had vader het mysticisme bestudeerd, en tot voor betrekkelijk korten tijd bleef hij alleen maar studeeren. Ik bedoel hiermee dat hij zich heel onpersoonlijk aan dat onderwerp wijdde en slechts met wetenschappelijke belangstelling.” „Ik begrijp u,” zei ik. „En is dat in den laatsten tijd veranderd?” „Het is in de laatste maanden geheel veranderd. Hij werd een leerling, een bekeerling, die gaarne andere proselieten wilde maken.” „Een proseliet waarvan?” „Van het Hindoeïsme — van de aanbidding van Siva.” „Dat is de cultus, waartoe Francisco Silva behoort?” „Ja, hij is een Witte Priester van Siva.” „En die verandering in uw vader is begonnen sedert de komst van dien man?” „Ja.” „Weet u iets van hem?” „Alleen dat hij een heel bijzonder mensch is.” „Weet u niets van zijn verleden?” „Neen.” „Verlangde uw vader dat u een bekeerling zou worden?” „Ja, dat verlangde hij vurig.” „Die wordt, geloof ik, een priesteres van Siva genoemd?” „Ja.” „En verlangde de Yogi het ook?” „Hij geloofde dat het een groote toekomst voor mij zou zijn. Maar hij drong er alleen maar op aan terwille van mijn vader.” „U besloot dus, Mr. Swains hulp in te roepen?” Zij bloosde weer. „Ik besloot zijn raad te vragen,” sprak zij. „Vertel ons alstublieft wat er dien avond gebeurde.” „Mr. Swain ontmoette mij in het priël in een hoek van den tuin, zooals ik hem had verzocht, en hij overtuigde mij ervan dat mijn vaders geest was bezweken onder de lange studie van het occultisme. Wij besloten dat hij in een sanatorium gebracht zou worden, waar hij onder behoorlijk toezicht zou staan, en Mr. Swain zou de noodige schikkingen treffen. Het eenige wat ik te doen had, was het teekenen van eenige papieren. Wij namen juist afscheid, toen mijn vader bij den ingang van het priël verscheen.” „Dit was tegen middernacht, nietwaar?” „Ja.” „Waarom hadt u dien tijd gekozen voor Mr. Swains bezoek?” „Omdat op dit uur mijn vader en de Yogi altijd bezig waren met het afsmeeken van een astrale zegening.” Zelfs ik, die de beteekenis der woorden kende, keek verbaasd op. De dokter en Goldberger begrepen er niets van. En toch waren de woorden een zeer goede omschrijving van de geheimzinnige plechtigheid. „En wat gebeurde er nadat uw vader verscheen?” vroeg ik. „Hij was erg opgewonden, en sprak tot Mr. Swain op de heftigste manier. Mr. Swain trachtte mij van hem weg te trekken, in het eerst niet wetend wie mij had beetgepakt; maar ik duwde hem achteruit en nam mijn vader mee naar huis.” „Heeft Mr. Swain uw vader aangeraakt?” „Neen. Ik stond den heelen tijd tusschen hen in. Ik was vast besloten dat zij elkaar niet zouden aanraken. Ik was bang dat er iets vreeselijks zou gebeuren als zij elkaar aangrepen.” Goldberger

keek naar mij. „Iets vreeselijks voor uw vader?” vroeg hij. „O neen,” antwoordde zij snel. „Mr. Swain zou mijn vader geen kwaad gedaan hebben maar vader wist niet wat hij deed, en zou Mr. Swain kwaad hebben kunnen doen.” Nu was het mijn beurt om Goldberger aan te zien. „Hebt u Mr. Swain weergezien, nadat u het priël hebt verlaten?” vroeg ik. „Neen, ik heb hem niet weergezien.” „Bent u dadelijk naar het huis gegaan?” „Ja, vader was nog erg kwaad. Hij had mij verboden Mr. Swain te ontmoeten of hem te schrijven. Hij had een hevigen afkeer tegen hem opgevat.” „Weet u waarom?” „Ja.” En zij bloosde een weinig maar vervolgde dapper: „Hij geloofde dat Mr. Swain met mij wenschte te trouwen.” „Wat hij ook feitelijk deed,” merkte ik op. „Ja — of tenminste hij deed het, vóór zijn finantieele moeilijkheden kwamen. Daarna wilde hij mij vrijlaten.” „Maar u hebt geweigerd vrijgelaten te worden?” „Ja,” sprak zij en keek mij aan met heerlijk schitterende oogen. „Ik heb geweigerd vrijgelaten te worden.” „Was uw vader altijd tegen uw huwelijk gekant?” vroeg ik. „Neen, hij wilde slechts dat ik wachtte tot ik meerderjarig was, maar hij verbood het nooit stellig, tot voor eenige maanden. Het was in den tijd toen hij mij voor den eersten keer trachtte over te halen mij tot het Hindoeïsme te bekeeren.” „Wat gebeurde er, nadat u en uw vader thuis gekomen waren?” „Vader was heel boos en eischte dat ik zou beloven Mr. Swain nooit weer te zien. Toen ik deze belofte weigerde, stuurde hij mij naar mijn kamer, mij verbiedend die zonder zijn toestemming te verlaten. Ik ging dadelijk naar boven, meer dan ooit overtuigd dat vader medisch toezicht noodig had. Ik was zeer zenuwachtig en overspannen, en ik ging bij het raam zitten om wat te kalmeeren voor ik naar bed ging. En toen herinnerde ik mij plotseling iets dat de Yogi mij had verteld — dat vader niet sterk was en dat een aanval van drift ernstige gevolgen kon hebben. Ik wist dat de bedienden naar bed waren gegaan en dat hij alleen beneden moest zijn, daar ik niemand naar boven had hooren komen. „U hebt dus niemand in de hal gehoord?” vroeg ik. „Neen ik heb niemand gehoord. Maar ik herinner mij dat toen ik op het punt stond de trap af te gaan, een vreemd gevoel van angst mij aangreep. Het was zoo sterk, dat ik eenige oogenblikken op de bovenste trede bleef staan voor ik den moed had naar beneden te gaan. Eindelijk ging ik en — en vond mijn vader!” Zij zweeg en hield haar hand voor haar oogen, alsof zij de herinnering aan dat vreeselijke gezicht wilde verjagen.

(Wordt vervolgd).

Bescherming van Hollandsche kleebleekers

In deel VIII blz. 617 van het *Groot Placaatboek* vindt men de volgende Publicatie van de Staten van Holland, gedagteekend 26 Februari 1757. ☒ De Staaten van Holland en Westvriesland; allen de geenen die deese zullen zien of hooren leesen, salut: Doen te weeten: Alsoo door de respective Kleebleekers in de Heerlykheid van Heemstede, Bennebroek, Overveen, en Bloemendaal, aan ons by Requeste is versogt, dat wy tegens de onderneeming van verscheide Ingezeetenen deeser Provincie, om hunne Lywaaten en andere vuile Kleederen, zoo Tafel- als Beddegoed, te zenden om te wasschen buiten deese Provincie, zoodanige voorsieninge gelieven te doen, als wij zullen vinden te behooren. ☒ *Zoo is 't*, dat wy, om het verval der Bleekeryen in deese Provincie, en de nadeelige gevolgen van dien, zoo veel doenlyk te voorkoomen, hebben goedgevonden en verstaan, aan alle de respective Inwoonderen deeser Provincie te interdiceren, zoo als wy interdiceren door deese, om hunne vuile Lywaaten en vuile Kleederen, Tafel- en Beddegoed daar onder greekent, na buiten deese Provincie te vervoeren, of te versenden, om deselve te laten wasschen, of bleeken op Bleekeryen geleegeen buiten deese Provincie, op een boete van drie honderd guldens by de Contraventeurs te verbeuren, en alle Schippers en Voerluiden op gelyke boete te verbieden eenige vuile Lywaaten of vuile Kleederen, Tafel- en Beddegoed als vooren daar onder begrepen, voor Inwoonders deeser Provincie te voeren of bestellen na of op Bleeken buiten deese Provincie geleegeen. ☒ En op dat allen een iegelyk die het aangaat zig daar na reguleere, en niemand daar van ignorantie pretendeere, ordonneeren wy dat deese alomme zal werden gepubliceert en geaffigeert daar zulks behoort, en te geschieden gebruikelyk is.

MR. C. BAKE.

Foto C. Steenbergh.

DE GEBOUWEN VAN HET BINNENHOF AAN DE ZIJDE VAN DEN VIJVER.
VAN LINKS NAAR RECHTS: HET „TORENTJE”, HET NIEUWE DEPARTEMENTSGEBOUW VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN,
HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT (ONGEVEER TER PLAATSE VAN DE HOFKAPEL), HET V.M. KWARTIER DER
STATEN VAN HOLLAND EN HET STADHOUDERLIJK KWARTIER (THANS GEBOUWEN DER EERSTE KAMER).

HET BINNENHOF.

(Vervolg).

DE OOSTELIJKE GEBOUWEN AAN DEN VIJVER.

AAN de noordzijde van het Binnenhof, waar thans de gebouwen van het Departement van Binnenlandsche Zaken, van dat van Waterstaat en van de Eerste Kamer (van oost naar west gerekend dus) zich aaneenrijen, bevond zich oudtijds een reeks gebouwen, die voor de meest verschillende doeleinden dienden. In den beginne was hier echter, ongeveer in het midden, slechts de Hofkapel, die waarschijnlijk gelijktijdig met de grafelijke woning werd gebouwd, en aan de Heilige Maagd Maria was gewijd. Aanvankelijk slechts klein — zij stond op eenigen afstand van den Vijver — werden er reeds spoedig bijkapellen aan toegevoegd, maar eerst in 1453, onder de landvoogdij van den Graaf de Charolois (den lateren Karel den Stoute) werd zij belangrijk vergroot en verbouwd; aan de Vijverzijde had zij toen vier groote vensters, en een zeskantig houten klokkentorentje met slanke spits prikte op haar hoog dak; op den noordwesthoek stond nog een traptorentje. Uit overgebleven bescheiden valt op te maken, dat de kapel in rijke versiering niet onderdeed voor andere bedehuizen van dien tijd, waaraan zoo menig middeleeuwsch kunstenaar schoonheid gaf, ja, deze — als kapel der graven! — in sommige opzichten wellicht overtrof. Aan de zijde van het Binnenhof was tegen de kapel een galerij van twee verdiepingen aangebouwd, waarvan het dak tot de vier kerkvensters reikte. Bij de kapel behoorden ook een kapittelhuis, een sacristie, een library, een orgelhuis, een biechthuis en een drietal bidvertrekken. In de oudste geschiedenis van Holland speelt de kapel van het grafelijk hof natuurlijk geen onbelangrijke rol; vermelden wij slechts, dat hier in stilte Jacoba's huwelijk met haren Frank van Borselen werd ingezegend, en vele graven en gravinnen van Holland in haar grafkelders een laatste rustplaats vonden. Veel van haar schoonheid zal zij wel verloren hebben, toen de Hervor-

ming ook in 's Graven-haghe zegevierde, en de Staten, de souveriniteit van de oude landsheeren overnemende, haar zuiverden van de „papistische” sieraden, waarvan zij in hun geloofsvijver de schoonheid niet konden waardeeren. In den aanvang van 1580 gelastten zij, dat in de hofkapel, die een veertiental jaren ongebruikt had gestaan, „voortaan ter eere Gods ende tot verbreidinge Sijns Heiligen Woords gepredikt of vermaninge gedaen sal worden”; de hofkapel wordt Protestantsche Kerk, en nog geen tien jaren later meer in het bijzonder bestemd voor de Waalsche protestanten, die in grooten getale uit de Zuidelijke Nederlanden waren gevlucht. Officieel ter beschikking van de opgerichte Waalsche gemeente komt zij eerst in 1591; toen werd Johannes Uitenbogaert tot haar prediker aangesteld, Uitenbogaert, aanvankelijk stroomen volks naar zijn predikaties trekkende, en zeer in aanzien bij Prins Maurits, doch als Remonstrant in 1618 uit den lande verbannen. In 1644 werd de tot „Fransche kerk” geworden hofkapel door een hevigen brand geteisterd, zoodat alleen de buitenmuren bleven bestaan, maar spoedig was zij herbouwd, „fraaier dan te voren”, zooals in de inwijdingsrede werd gezegd, wat wel zal beduiden: beter geschikt voor den Protestantschen eeredienst. De vervolgingen door Lodewijk XIV van de Protestanten deden de Waalsche gemeente van 's Gravenhage aanzienlijk in getal toenemen. Weldra moest niet alleen haar aantal predikanten verdubbeld, maar ook haar kerkgebouw vergroot worden. Dat laatste geschiedde in 1688, toen aan den Vijverkant een zijbeuk werd bijgebouwd. Tot 1806 bleef het bedehuis de „Fransche kerk,” die ouder gewoonte ook nog steeds door de leden van regeeringslichamen bezocht werd. Maar in genoemd jaar nam Lodewijk Napoleon zijn intrek op het Binnenhof, anexeerde de kerk als zijn hofkapel (billijkheidshalve worde hier aan toegevoegd, dat hij de Waalsche gemeente schadeloos stelde) en richtte haar op bescheiden wijze weder in voor den door hem beleden Katholieken eeredienst. Reeds

vóór 's Konings verhuizing naar Utrecht stelde hij haar echter ter beschikking van de Haagsche Rooms-Katholieke gemeente, die haar behield tot 1875, toen het Rijk het gebouw aankocht. Eenige jaren later, in 1879, werd de historische kerk grootendeels gesloopt, voornamelijk ten behoeve van een nieuw te bouwen gebouw voor Waterstaat, het toen juist opgerichte Departement, dat het — waarom toch? — per se noodig vond zich tusschen Binnenlandsche Zaken en Eerste Kamer te nestelen. „Het aspect aan den Vijver” — zoo schreef in 1914 dr. H. E. van Gelder terecht in dit blad — „waar de kerkensters juist zoo heel karakteristiek aan het oude middeleeuwsche hof-complex de herinnering levendig hielden, was daarmee voorgoed geschonden, en men heeft dat niet beter gemaakt, toen men den Waterstaat-gevel geheel in quasi-hollandsche-renaissance ging optrekken, dat echte Waterstaat-stijltje, waaraan, ons geheele land door, de nieuwere openbare gebouwen herkenbaar zijn.” Een gedenksteen in Waterstaats-Binnenhofgevel, de „verbouwing” van de Hofkapel vermeldende, herinnert nog den bezoeker aan de vandalendaad, die het historische bedehuis deed verdwijnen. ☞ Waterstaat heeft zich wel in een gedeelte van de Binnenhofgebouwen genesteld, dat belangrijk is, vooral uit geschiedkundig oogpunt. Daar immers, ten oosten van de Hofkapel, bevond zich in de middeleeuwen het bijgebouw der grafelijke woning, dat in een nijpend gebrek aan ruimte voorzag, verbonden door de reeds meermalen genoemde galerij boven de „Binnenpoort” met de Grootte Zaal. Van de oude inrichting is weinig bekend; wel weten wij, dat er o.m. een „Beyersche kamer” was, door welke de graven de kapel bereikten. In de eerste helft der 16de eeuw krijgt dit bijgebouw den naam van „Keizershof”. In 1585 wordt het tot woning voor Leicester en zijn hofhouding ingericht, maar spoedig na zijn vertrek wordt het Kwartier van de Staten-Generaal der Zeven Geunieerde Provinciën, wordt het van bijgebouw hoofdgebouw (ten minste wat politieke beteekenis betreft) van het geheele huizencomplex van het Binnenhof. Alles vertellen wat hier gebeurd is, welke gewichtige besluiten hier gevallen zijn, zou gelijk staan met het neerschrijven van een groot en belangrijk gedeelte van de roemrijke geschiedenis der Republiek, en daarvoor is het hier niet de plaats. Maar ook willen wij onze lezers niet ophouden met een relaas over alle verbouwingen, die het grafelijk bijgebouw of Keizershof tot een voldoende ingericht Kwartier van Hunne Hoogmogenden maakten. Liever bepalen wij ons tot eenige bijzonderheden over de twee merkwaardigste zalen van dit kwartier, welke Waterstaat wel zoo goed is geweest te behouden: de v.m. vergaderzaal der Staten-Generaal, en de z.g.n. Trèves-zaal, het eenige, trouwens, dat — met een rijkbetimmerd portaal en een tweetal schoorsteenstukken, waarvan het op bladz. 452 afgebeelde echter afkomstig is uit de vergaderzaal van de Gedeputeerden der Admiraliteitscolleges — van den ouden toestand is overgebleven. ☞ De vergaderzaal van Hun Hoogmogenden, de Staten-Generaal, stelt aanvankelijk teleur. Dit is geen zaal van wijdschen omvang, rijk en voornaam gesierd door meesterhanden, maar een betrekkelijk klein vertrek, door vier ramen, zuidwaarts uitzijnde op het Binnenhof, haar licht ontvangende. Maar al spoedig bedenken wij, dat de democratie nog niet in deze Republiek haar scepter zwaaid, dat een betrekkelijk klein aantal mannen 's lands zaken bestierden, en dat hunne vergaderingen niet openbaar waren, zoodat geen omvangrijke ruimte vereischt was. En al spoedig zien wij ook, dat de in vakken verdeelde bruinhouten zoldering, en de beide schoorsteenen met hunne schilderstukken, van fijnen smaak getuigen, en we begrijpen, dat dit een fraai en deftig vertrek was vooral, toen de wanden bekleed waren met gobelins, de geschiedenis van Cleopatra verbeeldende. Thans hangen er nog een tweetal portretten, ten voeten uit, van de Stadhouders Willem IV en Willem V; vroeger waren er de contereitsels van hunne voorgangers. Met uitzondering van deze portretten is alle schilderwerk in deze zaal

Foto C. Steenbergh.

HOEK VAN DE VERGADERZAAL DER STATEN-GENERAAL TIJDENS DE REPUBLIEK, MET SCHOORSTEENSTUK, VOORSTELLEND DE STANDVASTIGHEID.

van de hand van Jacques Parmentier en hier omstreeks 1698 aangebracht. Tegen de zoldering aanschouwt men in vier vakken zinnebeeldige voorstellingen, in een der middenvakken waarschijnlijk de Vrede, door kinderfiguurtjes gehuldigd, terwijl boven de dubbele deur, welke naar de zoo aanstonds te bespreken Trèves-zaal leidt, aardige kindertjes, ter weerszijden van een bloemvaas, een krans houden. Maar het meest de aandacht trekken wel de twee schoorsteenstukken. Het eene stelt de Voorzichtigheid voor, in de gedaante van een blonde maagd, die een kleine slang in de linkerhand omhoog heft, en gezeten is op een gesloten kist; het

Foto C. Steenbergh.

DE V.M. VERGADERZAAL DER STATEN-GENERAAL, IN HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT.

Foto C. Steenbergh.

HOEK VAN DE TRÈVES-ZAAL.

iets gezocht, dat niet bevredigt. ☼ Thans komt het Stadhouderskwartier en dat van de Staten van Holland aan de beurt, de tegenwoordige behuizing van de Eerste Kamer, die, dit worde hier nog even vermeld, van 1815 tot 1848, toen hare zittingen niet openbaar waren, in de Trèveszaal vergaderde. Men veroorloft ons, over dit onderwerp in de volgende nummers het woord te verleen aan een medewerker, die daarvan een bijzondere studie heeft gemaakt. ☼ Daarna zullen wij deze artikelen-reeks sluiten met nog een en ander mede te deelen over het verblijf der stadhouders, inzonderheid over de uitbreiding, daaraan door Willem V gegeven. A. L.

EEN RIT IN
DEN MIST.

VOCHTIG en warm, stemde de merrie, in haar wintervacht, volmaakt in kleur overeen met de doorweekte, rosbruine beukenlooflanen. Naar haar gewoonte op zulke mistige dagen, danste ze voort met hooggeheven kop, den nek lichtgekromd, de ooren opgestoken, alsof ze wilde te kennen geven dat de dingen niet waren wat ze schenen te zijn, en bijwilt een krachtige poging wagens om mij af te schudden. Steenen, die van den hoogen berm in de laan waren gerold, betekenden met name voor haar

ware verschrikkingen, want een zoodanig voorwerp had haar zenuwen mishandeld eer ze nog deze verbijsterende wereld was binnengetreden, en vergeten had zij dit niet. ☼ Er was geen wind, dien dag. Aan de beukenboomen zaten nog juist genoeg koperroode blaadjes om, als vurige lichtjes in de hoogte ontstoken, te stralen door het spookachtig wit; maar de meeste takjes, van-vocht-overpareld, teekenden, geheel en al kaal, hun netwerk tegen de vale grijsheid af. Bessen waren er niet veel meer; behalve de roode papenbes — verreweg de mooiste van alle — en daarvan waren er meer dan de aarde gewoonlijk gunt. Er was geen klank in de diepe lanen, niets van dat lieflijk, hoog-overglijdend verzuchten, dat er den vorigen dag op hetzelfde uur was geweest, maar er was iets, dat de stilte hoorbaar maakte — een stom prevelen van den mist. We gingen langs een boom waarop, hoog op den kegeltop, een fiere duif zat, te zwaar voor het ragfijn takkenweefsel; onverstoord door den hoefslag van het paard, of door het kraken van zadelleer, liet ze ons voorbijgaan, in haar vredig tortelduiven-wereldje verzonken. De mist had zich verdicht tot een witte, oneindig-fijne regenstof, en daarin begonnen de boomen vreemd vereenzaamd te staan, alsof ze elkaar hadden verloren. De wereld scheen slechts bewoond door bewegende, geluidloze schimmen, waarlangs wij draafden. ☼ Dicht bij een hoeve stond de merrie stil met het buitengewoon-plotselinge, dat haar op sommige tijden onderscheidde, en vier zwarte biggen schoten ons voorbij en werden meteen tot witte lucht. Langzamerhand waren wij nu beiden verhit geworden, en geneigd ons aan elkaar vast te klampen en met weinig ceremonieel te behandelen; ik, bezig haar mededeelingen te doen over haar inborst, naam en verschijning, waaronder eenige opmerkingen over haar manieren; en zij, haar lief-snurkend snuiven uitstootend, dat begint onder de ster op haar voorhoofd. Op zulke dagen brieschte ze niet, omdat ze zoodanige vreugde-uitingen pleegt te bewaren voor zonnige dagen met een verfrisschen den wind. Bij een splitsing van den weg kwamen we eensklaps in botsing met één grijze en drie bruine pony's, die steigerend wegstoven en — voor ons uit — afzwenkten, een visioen van mooie kopjes en flanken, dooreenflitsend in de

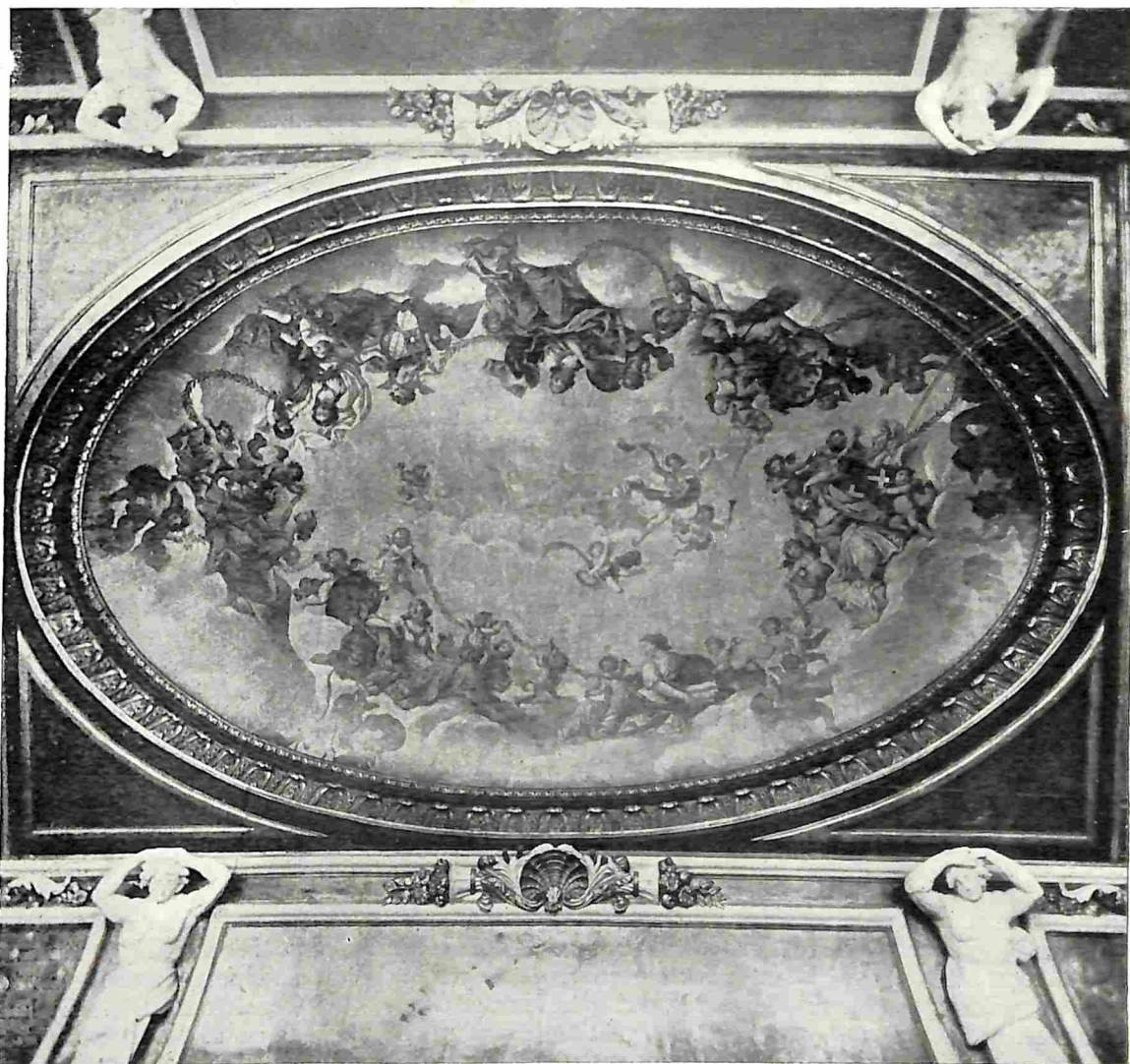

Foto C. Steenbergh.

KOEPELGEWELF IN DE TRÈVES-ZAAL, MET SYMBOLISCHE SCHILDERING VAN DE EENDRACHT DER ZEVEN PROVINCIËN.

ijle lanen, tot ze, beseffende dat ze hun eigen weide waren ontloopen, zich weer naar den wegkant keerden, en, één voor één, daarover klimmende, zich weer voegen gingen bij de andere schimmen op het wazig weide-vlak. ☼ Den weg afdravende, nu, passeerden we jachthonden, die huiswaarts keerden. Bontgekleurde, gedempt-trippelende schaduwen, zacht-oogig, verdiept in hun eigen, zoo-ver van ons liggende sfeer; met één groote vlek rood rijdende voor hen, en één groote vlek rood rijdende achter hen. Toen kwamen we, door een hek, op de hei; tusschen wit-beschimmelde brem. De mist verzwaarde. Een wulp zat te fluiten op zijn onzichtbaar pad, ver weg; en dat droefgeestig, wilde roepen scheen de stem te zijn van den dag. De lichtende streep van den weg in 't oog houdende, galoppeerden wij nu, ons verheugende, beiden, dat we 't regelmatig gesjok langs de laan mochten staken. ☼ En eerst verstierf de stem van de wulp; toen verdween de streep van den weg; en wij waren geheel alleen.

Zelfs de brem was weg; geen vorm van iets was er meer over, niets dan de zwarte veenachtige grond, en de zich verdikkende mist. Wij hadden even goed die eenzame vogel kunnen zijn, die daar wegscheerde in het blinde witte niets, gelijk een menschen-geest, dwalende over de onontdekte heidevelden van zijn eigen toekomst. ☼ De merrie sprong over een hoop steenen, die pas scheen op te doemen toen we er al over heen waren; en eensklaps vloog het mij door het hoofd, dat we — wanneer we bij toeval een van de oude steengroeven mochten ontmoeten, onherroepelijk den dood moesten vinden. ☼ Maar — hoe het dan zijn mocht — daar lag iets aangenaams in de gedachte, dat we misschien, of misschien ook wel niet, in die oude steengroeven zouden terechtkomen. ☼ Nu ons bloed op het kookpunt gekomen was, vervulde 't ons met pure blijdschap in te stormen op dat witte, ongrijpbaar-vaste, dat week, en zich onmiddellijk weer achter ons sloot. Er lag een woest vermaak in dit ontdekken, meter voor meter, van het feit, dat we nog niet dood waren, dit voortjagend, onbeschuut uittarten van al wat er ons, daar voor ons, op vijf meters afstands, wachten mocht. We voelden ons oneindig verheven boven den wensch om te weten dat onze nekken niet in gevaar verkeerden —, we waren gelukkig, ademloos, in dien nevel, die ons tegen 't gezicht sloeg door de snelheid waarmee we voortgaloppeerden. Plotseling werd de bodem oneffen, en steeg, glooiend, een heuvel op. ☼ De merrie vertraagde haar vaart; we stonden stil. Voor ons, achter ons, rechts en links, witte nevel. Geen hemel, geen afstand, geen wind meer ergens. Aanvankelijk trachtten we enkel op adem te komen, dachten aan niets, praatten even. Toen kwam er een kilheid, een vage beklemdheid over ons hart. De merrie snoof; we keerden, en daalden den heuvel af. En nog verdichtte de mist, en scheen een onmerkbare nuance donkerder te worden; we gingen langzaam, plotseling argwanend tegenover al wat er voor ons lag. Er rezen in onzen geest visioenen op, zoo ver-af in dien verduisterenden nevel — van een warmen stal en een ruif met haver; van thee en een houtblokkenvuur. De mist scheen nu ook vingers te hebben, lange, groezelig-witte, grijpende vingers, — scheen, in zijn volstrekte stilte, iets in zich te bevatten dat als een gesmoorde bedreiging was, iets huiveringwekkend-gluiperigs, dat uit dien geest van het onbekende, dien wij zoo pas geleden nog in de opwindning van ons ziedend bloed als juichend hadden bespot, naar ons kwam toegekropen, op wraak belust. ☼ Daar de bodem niet meer glooide, konden we niet langer berg-afwaarts gaan; er bleef geen aanwijzing meer die ons zeggen kon in welke

richting we ons voortbewogen, en wij hielden stil om te luisteren. Er was geen geluid, geen flauw-ritselende klank van water, wind of boomen, of van een mensch; zelfs niet van vogels of van de heidepaardjes. En de mist verdichtte nog. De merrie boog haar kop naar voren en liep toen verder, snuffelde aan de heidestruiken; en telkens als ze snoof trok er mij door 't hart een trilling van hoop dat ze den weg mocht hebben gevonden. Ze wierp haar kop omhoog, brieschte kort en stond stil; en daar snelden, vlak voor ons langs, een poney en haar veulen, vlekken van hollend-duister, vervagende als weg-glijdende schaduwen over een laken. Zonder hoefslag in het hooge heidegewas, langswaarende als geesten; — verdwenen in één flikkering. Het paard stootte vooruit, hen volgende. Maar, in 't bewegen van haar galop en in 't tempo van mijn hart was niet meer die extase van 't onvervaard-de-onbekendheid-ingaan; daar was alleen nog: 't huiverend, haastig wegvlieden van de een-

zaamheid. Ver-vaneen als de polen, waren die twee gewaarwordingen, gewekt door denzelfden gang. — De merrie week heftig opzij en stond stil. Daar, voorbijglijdende op drie meters afstands, komende van dezelfde richting uit als te voren, vlogen ons weer die geluidloze omtrekken van de poney met haar veulen voorbij, nog meer ongrijpbaar, minder zwartachtig nu tegen het duisterder geworden scherm. ☼ Moesten wij dan door die verbijsterende spookgedaanten worden vervolgd, die daar maar steeds kwamen aanglijden van denzelfden kant? Ditmaal volgde de merrie niet, maar stond stil, even goed wetende als ik dat wij den weg volkomen bijster waren. Maar weldra begon ze met een klagend geluid op den tast weer voort te loopen, snuffelend aan de heidestruiken. En de mist werd dichter nog. ☼ Toen, uit het diepst van die vervalende witheid, kwam er een uiterst fijne, nauw-hoorbare klank; we stonden stil, zonder te ademen, onze hoofden omgekeerd. Ik kon het oog zien van de merrie, strak, en ingespannen in den nevel starende. De fijne klank werd sterker, totdat het 't doffe rommelen werd van wagenwielen. De merrie schoot vooruit. 't Gerommel hield te spoedig op, maar ze bleef toch niet staan; — eensklaps zwenkende naar links, gleed ze, krabbelde weer over-eind, en sloeg toen in een draf. De mist scheen witter onder ons; we waren op den weg. En onwillekeurig uitte ik een klank, niet gansch een schreeuw, niet gansch een vloek. Ik zag het oog van de merrie achterwaarts gekeerd, flauwtjes — spottend, alsof ze wilde zeggen: ik heb 't alleen gedaan! En toen — langzaam, behaaglijk, licht-beschaamd, draafden we voort

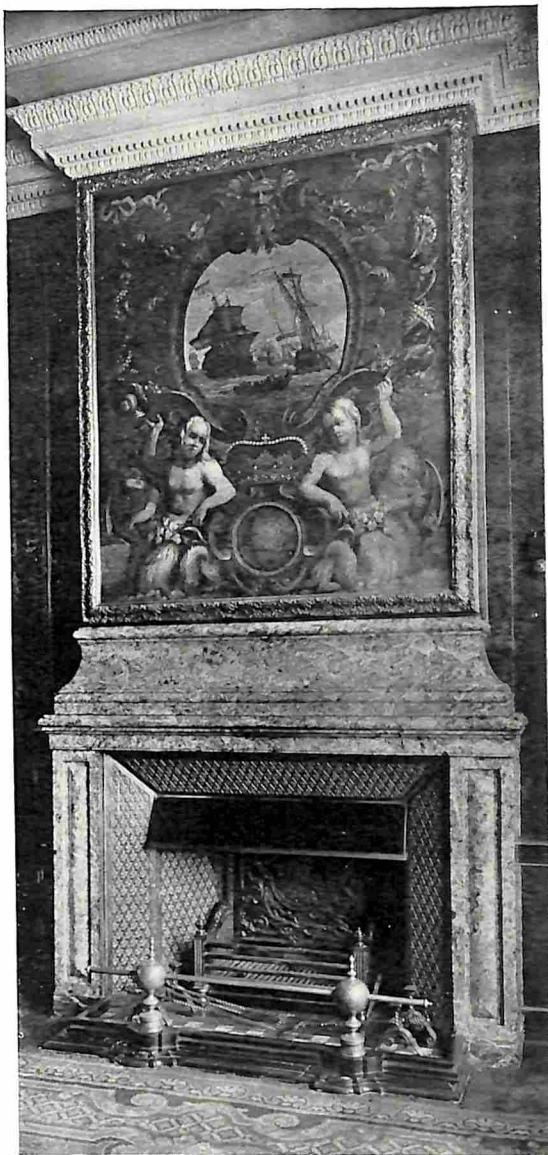
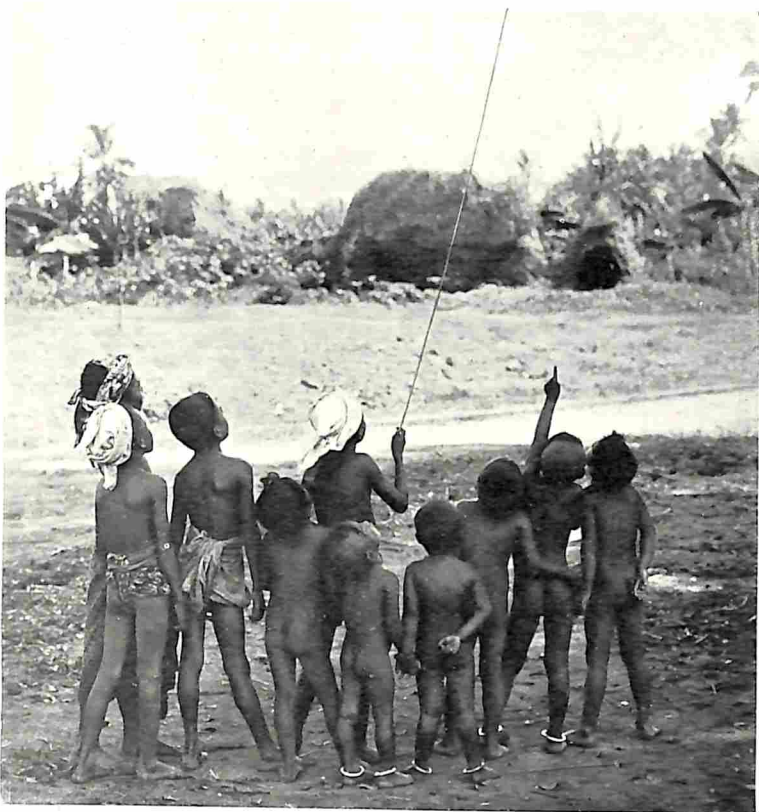

Foto C. Steenbergh.

SCHOORSTEEN IN DE KAMER VAN
DEN MINISTER VAN WATERSTAAT.

in de stemming van mensch en paard als 't gevaar voorbij is. Zóó prettig scheen het nu, in één kort half-uur, den cirkel te zijn rondgegaan van emoties, van de verrukking der gloeiende roekeloosheid tot de beklemming der ijzige vrees. Maar het ontmoetingspunt van die twee gewaarwordingen hadden we daar buiten gelaten op de geheimzinnige heide. Waarom hadden wij, op één oogenblik, het ons heerlijker gedacht dan iets ter wereld het breken van onze nekken te risqueren, en 't volgende oogenblik gesidderd bij de gedachte verdwaald te zijn in den donkerenden mist terwijl de winter-nacht snel daalde? ☼ En met diepen wellust draaiden we weer de lanen in, genietend van 't geen voorbij was, het komende blij-begroetend. Dichtbij huis rees het eerste kleine vlagje wind, en de klank van de druppelende takjes begon; een uil schreeuwde fluweelig-zacht in den mist. We gingen langs twee boerenhanden, aan 't werk in de laan bij de bocht van den oprijweg, en — ineengerold op den hoogen berm — lag hun aardige, roodbruine jonge collië, wachtend tot de

BALISCHE KINDEREN AAN 'T VLIAGER-OPLATEN.

arbeid van den dag voleindigd zou zijn. Hij hief zijn spitse snuit op en keek naar ons met zacht-glanzend oog. We draaiden af, dof-hoefklapperend in de vochtige rosbruine bladerhoopen onder de beuken, waar, aan de takken, de laatste blaadjes nog opflikkerden in 't vervalend wit, dat zoo weinig spookachtig meer scheen. We kwamen voorbij de grijsgroene schim van 't hek van de hoeve. Een kip rende langs ons heen, klokkende, en weg in het duister. De merrie stootte haar langgerekt thuiskomst-snuiven uit, en stond stil.

Naar het Engelsch van JOHN GALSWORTHY.

EEN EN ANDER OVER BALI.

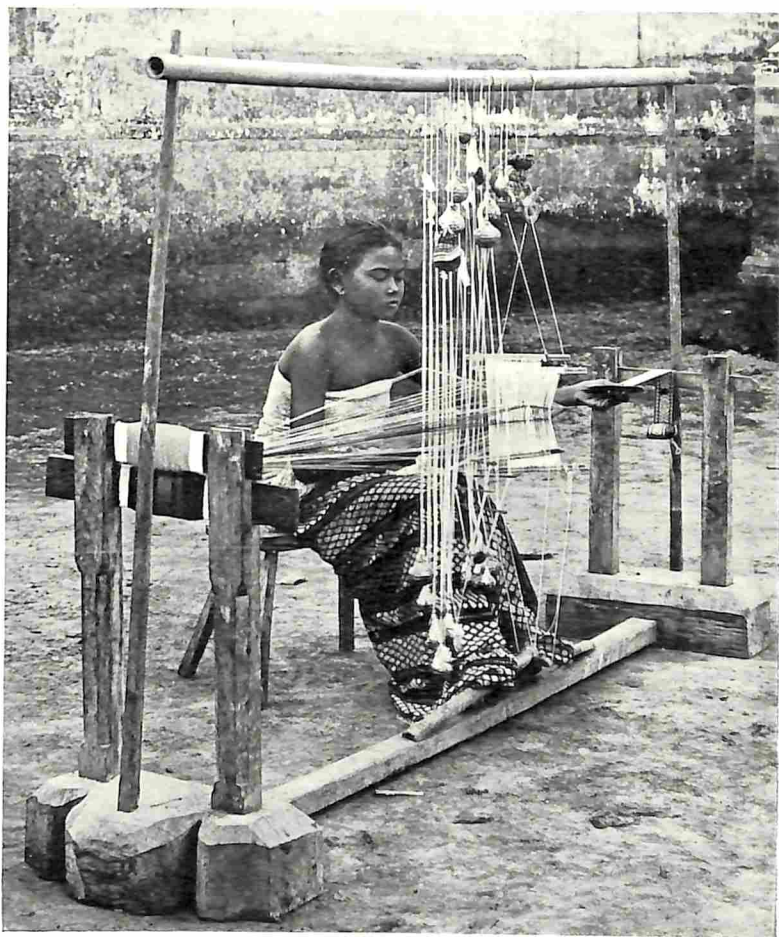
BALISCHE VLIEGERS.

HET vliegeren is een jeugdvermaak dat bij de bevolking van de meeste eilanden van den Indischen archipel wordt aangetroffen. De grondstoffen voor het vervaardigen van eenvoudige vliegers n.l. bamboe, Chineesch papier en lijm zijn vrijwel overal te verkrijgen, en het is aardig om te zien hoe nog heel kleine kinderen aardig weten te knutselen en zelf dergelijk speelgoed maken. Nu is het een feit dat kinderen van Inlanders veel meer aan zich zelf worden overgelaten en op jeugdigen leeftijd in menig opzicht de Europeesche vooruit zijn. In de meestal groote gezinnen heeft de moeder het erg druk met allerlei huishoudelijke zaken, terwijl bovendien het planten en oogsten van de rijst mede behoort tot de taak van de vrouwen, zoodat de allerkleinste kinderen al gauw aan de zorg van de ouderen worden overgelaten, die zodoende zelf nog jong zijnde, reeds mede verantwoordelijkheid gevoelen voor den goeden gang van zaken. Tot den leeftijd van 6 jaar ongeveer loopen de kinderen gewoonlijk naakt rond in de desa (dorp); daarna bestaat de kleeding hoofdzakelijk in een kort broekje en een doek die om het middel geslagen en tusschen de beenen door gehaald wordt. Naar school of op reis gaande, wordt behalve een kort buisje, over dit broekje nog een saroeng gedragen. Wanneer er voldoende wind staat, ziet men dikwijls een groot aantal groepjes kinderen met vliegers op een open vlakte buiten de desa, en de kunst is nu wie zijn vlieger het hoogst en het mooist in de lucht weet te plaatsen. Doch nog op andere wijze worden er wedstrijden georganiseerd; men laat de vliegers namelijk met elkander vechten. Tot dit doel wordt het bovengedeelte van het vliegertouw ingewreven met heel fijn gemalen glas, zoodat het vrij scherp wordt op aanvoelen en bij plotseling rukken aan het touw flink snijdt. Bij wedstrijden nu is hij de winner, die het vliegertouw van zijn mededingers hoog in de lucht door handig manoeuvreeren weet door te snijden, zoodat de vlie-

ger naar beneden tuimelt. Het spreekt van zelf, dat door geregelde oefening hierin een groote behendigheid verkregen wordt. Telkens wanneer een slachtoffer naar beneden valt, wordt er een luid gejubel aangeheven, terwijl ten slotte degeen die overblijft, als de sterkste en handigste door de volksmenigte wordt toegejuicht. De Baliërs zijn een welgevormd ras van menschen en iets grooter en slanker dan de Javanen; ze zijn ook lichter van huidskleur. Van de overige Inlanders onderscheiden zij zich door hun levendige oogen. De vrouwen, die, jong zijnde, door een schoone gestalte uitmunten, zijn naar evenredigheid forscher gebouwd dan de mannen. Allen kenmerken zich echter door verbazend lange armen en breede voeten.

HET WEVEN VAN GARNEERSEL.

Het weven in den Indischen Archipel heeft voornamelijk ten doel het voorzien in de eigen kleedingbehoefte. In enkele streken heeft de weefindustrie een vrij hooge vlucht genomen en worden stukken vervaardigd die getuigen van hoog artistiek vernuft en veel kunstzin. De kleeding uit geklopte boomschors, die voor woudbewoners wel de oervorm zal geweest zijn, treffen we nog aan op Noord Celebes, Halmaheira en Ceram; de overgang tot weven, het vlechten, in de gevlochten saroengs der Aroeneesche vrouwen de verfijning van het plantaardig materiaal, en een meer gecompliceerde techniek in de vezelweverij op Midden- en Noord-Borneo, Noord-Celebes, de Aroe-eilanden en sporadisch op Java, Sumatra, Bali, Lombok, Soembawa, Flores, Timor en Ambon. Veel minder verspreid daarentegen is de zijdeweverij, die voorkomt op enkele plaatsen van Java, Sumatra, Bali, Lombok, Soembawa, Riouw, Banka, Borneo en Celebes, meestal in de kustplaatsen en grootere handelscentra. De Balineesche vrouwen weten heel aardige ornamenten aan te brengen in de weefsels. Hiertoe worden de strengen garen vóór het weven versierd, door bepaalde plaatsen met vezels te omsnoeren, zoodat in het verbad de verfstof niet in de omsnoerde plaatsen kan indringen en dan na het verwijderen der omwindsels deze zich blank op den gekleurden grond vertoonen. Het omwinden en het juist rangschikken der bundels is hierbij de hoofdzaak, waarom dan ook in de inlandsche namen het binden (z.g. ikatten) op den voorgrond treedt. Om het aldus verkregen ornament in het latere weefsel te behouden, is het noodig vóór het omwinden de garens systematisch in even en oneven te verdeelen. Bij gestreepte en geruite weefsels, die veelvuldig voorkomen, is de schering in verschillende gekleurde banen af-

HET WEVEN VAN TEPI-GARNEERSELS OP BALI.

gedeeld, die bij de laatste door een eveneens verdeelden inslag in ruiten afgesloten worden. Het is de eenvoudigste vorm van het weefornament, die door goed gekozen kleuren soms zeer mooi kan zijn. Meer verscheidenheid biedt de flottante inslag aan. Deze bestaat in het toevoegen van een sierdraad, die het ornament vormt. De draden worden daartoe in verschillende combinaties afgedeeld, welke in stand worden gehouden door losse stokjes, die zich in het lange scheringeind achter de lineaal bevinden. Het weven gaat daarbij den gewonen gang; echter wordt na elken inslag een stokje zóó hoog opgeheven dat de dradenscheiding zich achter den ophaler voortzet en in dit vak de anders gekleurde sierdraad ingeslagen kan worden. De gewone inslag volgt en daarna weder de sierdraad. Voor gordelweverij past men nog een andere techniek toe, die geheel van het gewone weven afwijkt. Door het verschillend rangschikken van kleurige draden kan een zeer uitvoerig ornament gevormd worden. Alhoewel de weeftoestellen in den Indischen archipel nog op weinig ontwikkelden trap staan, is dit geenszins het geval met de weefsels. Vooral met het binden (ikatten) worden werkelijk mooie doeken verkregen. De fraaist versierde doeken, gordels en garneersels worden n.m.l. vervaardigd op Bali, Oost-Soemba, Timor, Grisse (Java) en Palembang.

't H.

Een typische Engelsche bewaarschool

ALS journalist was het mij niet moeilijk een introductie van de „London County Council” te krijgen om een wel zeer eigenaardige en praktische school te bezoeken. Bij mijn aankomst in Westcombe-Park vlak tegenover Greenwich, trof mij direkt de voortreffelijke ligging van het schoolgebouw, omringd door groote speelplaatsen en tuinen. De „Halls” zijn ruim en hoog, goed geventileerd, en overal heerscht er groote orde en netheid. De Directrice veroorloofde mij, de lessen in verschillende klassen bij te wonen; de lessen bijwonen? vroeg ik verwonderd, ben ik hier dan in de school? want ik zag een twaalfstal kleuters met bloempotten en planten rondlopen, zij gingen de door hen in 't voorjaar gezaaide planten begieten, de dorre bladeren er af plukken en ze eenige oogenblikken in de zon zetten. Binnenkomende zag ik eenige duiven in het schoollokaal rondvliegen, en ik dacht natuurlijk dat die beestjes uit hun duiventil ontvlucht waren, doch de onderwijzeres stelde mij lachende gerust, met mij uit te leggen dat men deze maand de vogels bestudeerde, opdat het kind ze lief krijgen en vriendschap voor beesten gevoelen zal; elke maand, zoo zeide zij mij, behandelen wij een ander beest en de kinderen vergeten die lessen nooit. Er was in de klas ook een klein aquarium. Daarna kwam ik in de klas waar men „gehoor” lessen gaf; de onderwijzeres articuleerde zeer duidelijk, met een melodieuze stem, eenige woorden, en de kinderen moesten daarna die woorden spellen. Het was verbazend te zien, hoe het gehoor van die kinderen reeds geoefend was en zij zich geen enkelen keer vergistten. Om hen te leren spellen zijn er groote houten letters, en nadat de onderwijzeres een woord heeft opgegeven, stellen zij het woord met die letters samen. Vervolgens woonde ik een rekenles van de allerkleinsten bij; uit een mand met sponzen moesten de kleuters er op bevel van de onderwijzeres 1, 2 of 3 uithalen. Elk kind heeft een blanco schrift en mag daarin verhaaltjes naar

zijn fantasie schrijven. In de klas van de allerkleinsten stond een groote kist met mooi wit zand; elk kind heeft een groot theeblad gevuld met zand en speelt daarin met vormpjes even als op 't strand. De grooteren maken met vormpjes van pot-aarde. Op de binnenplaats, waarschijnlijk onder den invloed der nabijheid van het observatorium, hebben de kinderen een plank neergezet en nemen daar gedurende den dag den loop der zon waar. Zie afb. op blz. 455. Elken dag teekent een der kinderen de graden van de temperatuur op, alsook van den regen, den wind, den mist en het mooie weer; op 't eind van elke week maakt men een kalender op, die dan met den kalender van het vorige jaar wordt vergeleken etc. Het teekenen wordt naar de natuur onderwezen; de onderwijzeres toonde eene margariet aan de kleinen; op eens was 't doodstil in de klas en hoorde men alléén het krassen van de potlooden. Na eenige oogenblikken kwamen er werkelijk aardig geteekende bloemen te voorschijn. Van de grooteren bewonderde ik goed geslaagde aquarellen. Aan de wanden der lokalen had men mooie reproducties van oude en nieuwe, fransche, hollandsche en andere meesters opgehangen. Naaldwerk wordt ook aan de meisjes onderwezen. In de „hal” zag ik eenige kleine meisjes het „huishouden” doen; deze miniatuur huisvrouwen namen het stof af, maakten de poppenbedden op, waschten, steven en streken zelfs hun poppengoed! In die zelfde „hall” speelden de jongens „winkeltje”. Zij gingen bij de huisvrouwen hun waar aanbieden: kruidenierswaren, groenten, stoffen etc. Zij werden met kartonnen „munten”, uitstekend nagmaakt, betaald, en de jongens geven, indien het noodig is, „geld terug” en zoodoende leeren die kleinen zonder inspanning rekenen en de waarde van het geld kennen. Het speelgoed is door de school aangeschaft in plaats van boeken voor de prijsuitdeeling, doch de kinderen mogen het nooit meê naar huis nemen. Er is ook een spaar-

EEN TYPISCHE ENGELSCH BEWAARSCHOOL.
KINDEREN AAN HET TUINIEREN.

bank aan de school verbonden waar ieder kind tot zelfs een „penny” kan geven, in plaats van er snoepgoed voor te koopen; sommigen bezitten een niet onaardig sommetje bij 't verlaten van de school. Na de lessen begaf ik mij met eene onderwijzeres en een groep kinderen naar het Greenwich Park, alwaar ze een les in de natuur- en plantenkunde ontvingen; de zich aldaar bevindende eenden, kippen, herten en andere beesten leverden genoeg stof tot studie voor de kleine leerlingen. De jongens en meisjes, die deze school bezoeken, genieten een uitstekende gezondheid; zij hebben in hooge mate kijk op de praktische zijde van 't leven, zonder intellectueel bij andere leerlingen achter te staan; zij zijn opgewekt en vroolijk, en ik zag er niet een met zulk een bleek-oudachtig gezichtje, zooals men er dikwijls ziet in scholen, waar de kinderen gedwongen stil moeten zitten luisteren naar de lessen van een geeuwende en gapende, vermoeide onderwijzeres. De kinderen worden reeds op 3-jarigen leeftijd toegelaten en ze kunnen er tot hun 8ste jaar blijven. Zij komen er 's morgens van 9—12 uur en 's middags van 2—4 uur.

MATHILDE DE LA CHAPELLE.

Ontvangen Boeken.

Van de N.V. Uitgeversmaatschappij Prometheus te 'sGravenhage ontvingen wij Stefan Zweig's „Dwang”, vertaald door Reimer P. Sterkenburg, met tien houtsneden v. Frans Masereel.

VAN MENSCHEN EN DIEREN.

26)

door G. D. ROBERTS.

DE SLAPER IN DE SNEEUW.

I.

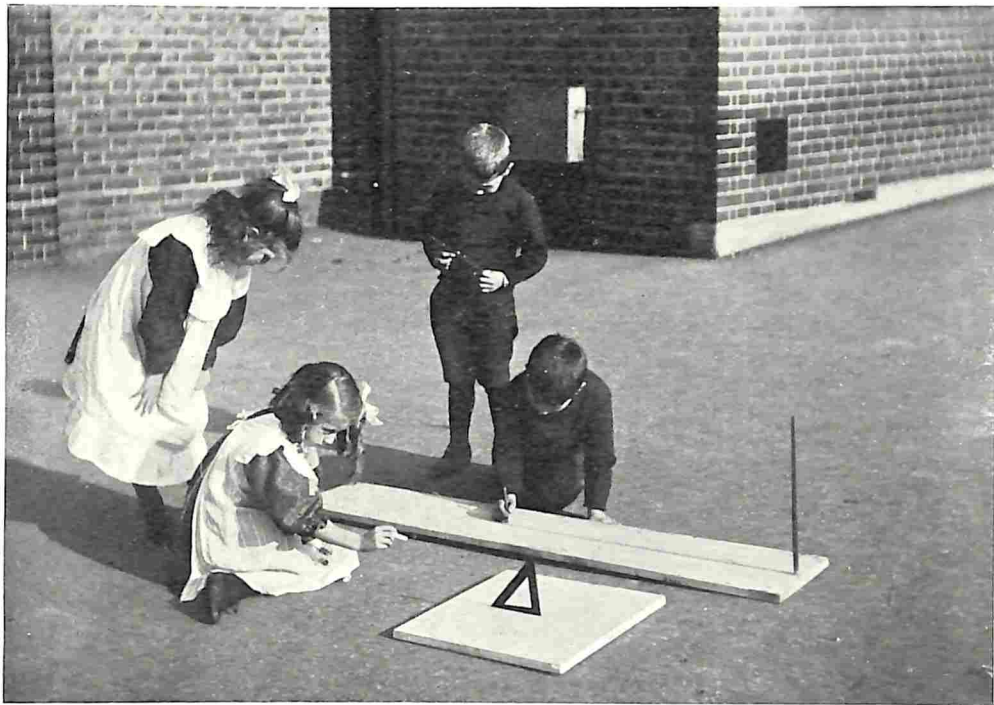
MET een schok en gerommel en aamechtig gehijg bleef het sukkelige treintje staan aan het kale stationnetje van Tin Kettle, dat eenzaam lag te midden der sneeuwmassa's. Er was geen andere passagier voor Tin Kettle dan Melissa Eliot — een slank, blond, blauwoogig meisje, met een donkerblauwe baret op, haar vastberaden kleine kin verscholen in een langharige grijze lynx-boa en beide handen vol valiezen en pakjes. Een oogenblik aarzelde zij bij de glibberige treden, tot twee jonge mannen, die verlangend naar haar hadden staan uitkijken aan het andere einde van den wagen, vlug kwamen aanloopen om haar te helpen afstappen. Beiden hadden ze getracht den ander vóór te komen en alleen dit genoeg te hebben, maar Melissa had zoo handig gemanoeuvereerd, dat ieder een van haar ellebogen kreeg te steunen en tegelijkertijd een deel van haar bagage, om ook den anderen arm wat te doen te geven. De remmer wierp haar bruine koffer op het perron met een onverschilligen slag. De conducteur riep: „Allemaal instappen” ofschoon hijzelf blijkbaar de eenige was, die aan dit verzoek kon voldoen. En langzaam, met een geknars van wielen en een geweldig uitstooten van zwarten rook (want bij Tin Kettle begon een tamelijk steile helling) vertrok het smerige treintje weer. Het station — en de stationschef — schenen het verlangend na te zien; want er kwam den heelen dag maar één trein van beide richtingen in Tin Kettle; en men kon van het station uit niets anders zien dan rechtopstaande, verdorpe boomstammen, die hier en daar uit de sneeuw staken, en daarachter een onregelmatige

rij pijnboomen en de twee lijnen glinsterende rails, die uit de wildernis naar de verwijderde, drukke wereld voerden. Het dorpje Tin Kettle, een kleine, ruwe nederzetting om den houtzaagmolen heen, lag zoowat een mijl van het station verwijderd, beneden in het rivierdal, verborgen achter het sombere pijnbosch. Ofschoon er slechts één passagier was, stonden twee voertuigen te wachten bij het kleine perron. Walter Bird had zijn glanzende bruine merrie meegenomen, mooi opgetuigd voor een lichte, sierlijke slede. Jimmy Wright daarentegen had een van zijn groote grijze ploegpaarden ingespannen voor een stevige bakslee, het lage, praktische vervoermiddel van de buitenlui. Beide jongelui hadden al een week lang iederen binnenkomenden trein uit deze richting afgewacht, daar ze zeker wisten, dat Melissa voor de Kerstvacantie thuis zou komen, en geen van beiden het er op durfde laten aankomen dat de ander hem vóór zou kunnen zijn. Kinderlijk trotsch op het mooie uiterlijk van zijn voertuig trachtte Walter — zijn deel van de bagage omhoog houdend als een trofee — Melissa dadelijk naar zijn slede te voeren. „Kom mijn nieuw karretje eens kijken, Melissa”, zei hij met naïve diplomatie. „Ik heb 't al een maand, en er heeft nog nooit een ander meisje in gereden. Ik heb 't speciaal vrij gehouden opdat jij de eerste zou zijn”. Jimmy Wright's scherpe, diepliggende grijze oogen met hun rechte wenkbrauwen waren heelemaal opgeklaard toen hij den grooten bruinen

koffer had gezien, die in eenzame glorie op het perron stond. Hij had een pijnigenden angst gehad voor het verleidelijke van de sierlijke kleine slede. Maar zijn geoeffend oog had dadelijk gezien, dat de slede te klein was om den koffer er in te zetten. Zonder een woord van protest liet hij Melissa's arm los, liep naar den koffer en zette hem, zoo gemakkelijk als of 't een hoedendoos was, in de bakslee. Hij had een sterk vermoeden, dat een vrouw en haar bagage niet gemakkelijk te scheiden zijn. „Ik dacht wel, dat je een koffer mee zou brengen, Melissa”, zei hij rustig; „daarom heb ik maar de bakslee meegebracht, in plaats van de gewone slede. Ik hoop, dat je er niets tegen zult hebben in een bakslee te rijden, nu je zoo lang in Fredericton hebt geweest”. Melissa keek aarzelend van het eene gespannen gezicht naar het andere. In haar eerlijke, blauwe oogen was niets anders te lezen dan vriendschappelijkheid en het genoeg, dat ieder meisje voelt, dat zich in zulk een aangename en vleierende positie bevindt. „Het was heel lief van jou alle twee om mij te komen halen!” riep zij uit, „en ik zou dolgraag willen, dat ik met beiden tegelijk kon meerijden. Als ik nu maar in een circus was opgevoed, had ik 't misschien kunnen doen”. — Zij lachte zachtjes en wrong in spottenden wanhoop haar kleine handjes, in witte wollen wanten gestoken. „Jim heeft je koffer!” zei Bird. „Die heeft dus al zijn deel. Ga jij dus met mij mee”. Jim Wright keek lang niet malsch bij dit voorstel, maar

daar hij niet erg welbespraakt was, had hij niet zoo dadelijk een antwoord bij de hand. En juist zijn vurig verlangen om de tengere, lokkende gestalte die vóór hem stond te grijpen, in zijn armen te sluiten en voor altijd met zich mee te nemen, maakte hem nog stiller dan gewoonlijk. In dit geval hielp hem zijn zwijgen echter nog beter dan woorden hadden kunnen doen, want het maakte dat Melissa, voor een oogenblik, zijn partij opnam. „O, Walter,” protesteerde ze, „als je denkt, dat dat eerlijk delen is, ben ik overtuigd, dat Jim be-

reid is jou den koffer te geven en mij mee te nemen. Wie zou ooit gedacht hebben, dat een ouë, bruine koffer, onverschillig wat er in zit, even hoog geschat zou worden als mijn gezelschap!” Bird leek geheel terneergeslagen; en om zijn ergernis nog te vergrooten, vond Jimmy woorden om precies te zeggen, wat hierop gezegd moest worden — juist wat hij had behooren te zeggen. „Maar het is niet een koffer, Melissa,” zei hij. „Het is *jouw* koffer. En dat maakt een ontzettend verschil”. Melissa schonk hem een vroolijken, goedkeurenden blik. Maar dadelijk daarna voelde zij medelijden toen zij zag hoe neerslachtig de meestal zoo opgeruimde, zelfbewuste Walter er bij stond. „Er is maar één manier om tot een vergelijk te komen,” sprak zij vastberaden. „En als een van jou tweeën er geen genoeg mee neemt, dan ga ik met den andere. Als jou 't beiden goed vindt, zal ik de eene helft van den weg met den een meerijden en de andere helft met den ander. En 't eerste gedeelte ga ik met jou, Walter!” toen ze zag, dat Bird, die op dat punt een beetje verwend was, plan had een tegenwerping te maken. Zonder dat ze er zich zelf van bewust was, had ze vast vertrouwen in Jim Wright's koel verstand, en als een echte vrouw maakte ze daarvan gebruik om hem meer op de proef te stellen. „Dat is eerlijk, Melissa! Je bent altijd graag eerlijk met iemand omgegaan!” riep Jim uit, met oprecht gemeende tevredenheid. „Ik zal achter rijden tot aan den hoek van Boyle's weg, en dan kan je in mijn slede overstappen. Boyle's weg is juist halver-

EEN TYPISCHE ENGELSCH BEWAARSCHOOL.
HET NAGAAN VAN DEN LOOP DER ZON.

wege tusschen het station en het postkantoor". ☼ Bird stopte reeds Melissa's voeten onder de vacht van zijn goedvoorzien slede. „De bruine merrie trekt soms een beetje hard in den bek" zei hij zoo langs zijn neus weg. „Als ze weet, dat ze naar huis gaat, zal 't niet makkelijk zijn haar bij Boyle's weg te laten stoppen, Jim". ☼ Melissa's blank, jong voorhoofd betrok bijna zichtbaar. Jim Wright had waarheid gesproken, toen hij zei, dat ze altijd eerlijk optrad. „Bij Boyle's weg stap ik over, Jim" zei ze beslist. En Bird voelde, dat ze het doen zou, of de bruine merrie al of niet staan bleef. Hij gaf dus wijselijk toe. „O, ik ben haar wel de baas", zei hij geruststellend, „al verlangt ze ook nog zoo naar den stal. Ik zei 't maar om Jimmy te plagen". „Natuurlijk, Walter, dat wist ik toch wel," gaf Melissa toe, met een stem, die Walter deed gevoelen, dat zij het eenige meisje was, dat hem werkelijk begreep. Triomfantelijk nam hij de leidsels op en de bruine merrie liep weg op een draf, die alles wat hij van

haar gezegd had scheen te rechtvaardigen. Toen herinnerde hij zich, hoe 'n klein eindje het was naar Boyle's weg, en hield het paard plotseling in. De merrie, hoe vurig ze ook was, gehoorzaamde gaarne, want de weg was moeilijk begaanbaar. Jim Wight's groot grijs paard stapte dicht achter de slede kalm voort. En de stationschef, die met een humoristischen glimlach de comedie had aangezien, wuifde ze beiden een afscheidsgroet toe uit zijn over-verhit kantoor-tje. ☼ Aanvankelijk was Walter erg in zijn schik, dat hij Melissa het eerst in zijn slee had. Toen viel het hem plotseling in, dat zijn mededinger de eer zou te beurt vallen, den buit het dorp in te rijden, terwijl hij, die met zijn leeg slee achteraan kwam sukkelende, bij iedereen den indruk zou wekken, dat hij een blauwtje had geloopt. Zijn gezicht betrok zoodanig, dat Melissa in de goedheid haars harten erg lief tegen hem deed, zoodat Jim, die er in de bakslee achter reed, ook een erg kwaad gezicht trok. De toestand werd inderdaad zoo benard, dat er een veel wereld-wijzer meisje dan Melissa noodig was geweest om den rit tot een succes te maken. Zij voelde hoe haar eigen gelukkige opgeruimdheid geleidelijk gedempt werd door de tegenstrijdige gevoelens die haar geleiders be-

zielden. Zij begon te voelen, dat ze koude voeten kreeg en dat de scherpe vorst haar vingers deed tintelen. Tegen dat de hoek van Boyle's weg zoo ongeveer bereikt was, voelde zij heel veel lust kwaad te zijn op alle twee haar geleiders. Het hinderde haar des te meer omdat ze wist, dat ze haar best had gedaan beiden eerlijk te behandelen. En dus hadden ze het recht niet haar in een onaangename stemming te brengen. ☼ Bird had de merrie langzamerhand een slakkengangetje laten aannemen — maar ten slotte bereikten ze toch het afgesproken punt. ☼ „We zijn er!" zei Melissa een beetje scherp. En Bird trok gehoorzaam, schoon ietwat ontstemd, de teugels aan. Ofschoon aan beide kanten van den weg de sneeuw handen hoog lag, dwong Jim dadelijk zijn sterk paard en bracht hij zijn slee vlak naast die van Bird, zoodat Melissa onmiddellijk van de eene in de andere kon overstappen. ☼ „Je moest de rest van de bagage maar meteen overladen, Walter", stelde Wright, niet heel vriendelijk, voor. ☼ Bird kreeg een kleur van kwaadheid, maar vóór hij kon ant-

woorden, riep Melissa uit: „Geen sprake van, tenzij hij erg graag wil. We gaan samen verder". Eenigszins getroost door die vlugge tusschenkomst, leunde Bird voorover uit zijn zitplaats en hielp, om het Melissa gemakkelijk te maken in de bakslee. ☼ „En waar gaan we heen?" vroeg hij. „Je blijft toch zeker in het hotel logeeren, daar de diligence eerst morgenavond vertrekt?" „Neen," zei Melissa. „Ik ga niet naar het hotel. Rijd me alsjeblieft regelrecht naar Mr. Parker, Jim. Ik krijg altijd een rijtuigje van hem. Ik ken alle drie zijn paarden en zij kennen mij, en die oude, rooie bakslee van hem kan overal tegen. Denk je, dat ik een dag en een nacht in Tin Kettle zal blijven logeeren, terwijl ik maar twintig mijl van huis ben en 't morgen Kerstavond is? Ik ga op weg naar County Line zoodra ik wat gegeten heb. Het zal geen gemakkelijke weg zijn en ik mag geen tijd verliezen". ☼ Jim Wright had op 't punt gestaan zijn paard aan den gang te brengen. Maar toen hij hoorde wat Melissa van plan was, liet hij de

teugels zakken en keek Bird ontsteld aan. De twee jonge lui wisselden begrijpende blikken en werden voor een oogenblik één van zin. ☼ „Goeie Hemel!" riep Walter Bird uit, zich nog net op tijd herinnerend, dat Melissa geen vloeken wou hooren en trachtend genoeg kracht te leggen in een uitroep, die hij wist dat te zwak was voor de omstandigheden. „Goeie Hemel, Melissa, je kunt er toch niet aan denken om zoo heel alleen naar County Line te gaan. Daar is geen sprake van! Je moet wachten op de diligence". ☼ Walter was gebonden aan zijn zaak, zoodat hij onmogelijk weg kon. En hij beefde bij de gedachte, dat Melissa zou besluiten zich te doen vergezellen door Jim. ☼ „Walter heeft gelijk," verklaarde Jim nu ook met beslistheid. „Sinds den laatsten sneeuwval is er geen spoor over den weg naar County Line gegaan, en de sneeuw ligt daar dik opgehoopt. Zelfs de diligence zal morgen een heelen toer hebben om er door te komen. En in ieder geval is dat geen reis, die een meisje als jij alleen kan ondernemen". „Nu praten jelui allebei onzin", zei Melissa scherp. „Als of ik 't niet al honderden keeren gedaan heb". Ze wierp trots haar hoofdje achterover, kwaad op haar beide cavaliers en met het gevoel dat — al zag niemand 't — het een gek gezicht was zooals zij

daar zat met de twee sleden naast elkaar, haar particuliere aangelegenheden besprekend. „Ik denk dat er net zoo'n drukte van zou gemaakt worden als — als Tilly Smithers bijvoorbeeld vanmiddag naar County Line wou rijden om haar vader en haar moeder en haar ziek zusje te bezoeken". ☼ Walter Bird lachte minachtend. „Tilly Smithers!" riep hij uit. „Men zegt, dat ze telkens als ze met haar gezicht voor den spiegel is geweest, weer een nieuwen spiegel moet koopen". ☼ Melissa keek hem afkeurend aan voor dit onbeleefde gezegde. „Is dat een reden om haar niet te helpen, of niet voor haar te zorgen?" vroeg zij. „Tilly Smithers is best in staat voor zichzelf te zorgen", zei Jim koeltjes. „En ik ook," zei Melissa, haar witte tandjes vastberaden opeen sluitend, „jelui bent twee lieve jongens en het was heel aardig van jelui dat je me van den trein bent komen halen. Maar jelui moet geen van beiden probeeren mij voor te schrijven wat ik al of niet doen moet."

(Wordt vervolgd).

Foto A. T. Visser.

OUDE GEVEL TE BOLSWARD.